

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

(א) [לעיל ג' טז] וברכות
 לג: ויש"ן, א סוטה כ. ע"ש,
 (ד) [סוטה פ' טז, ט] ומכ"מ
 אומר שזוהי בורחיה ממנו
 להי קא"ל קנקנתום י"י
 וליכא למיחש לזבדי [מ"ז],
 (ו) ונרין לחלק בין וכתב לנתון
 דנמניה בעינין שלמות אבל
 כמיהו לא בעינין שלמות
 משום דמסתמא איירי קרא
 של אדם יכול לגרש את
 אשתו ואפי' ידיו קטועות
 [מ"ז, ו] גיטין ד. סוטה
 כ, כ; ח"ל דמתניתין דקמא,
 (ז) ס"א טקף: היתה
 כמיהו שם, (י) אלא לשבחו
 אלא כמו שפירש הקונטרס
 כ"ל ס"א רש"ל וי"ע מהו
 בין הלכה לנרין בין דלשבחו
 אומר כן אם אמר הלכה מה
 גרשה שבחו יתב [מ"ז],
 (ט) וכן כתבו חוס' גיטין
 יט, ופירש דבגירסתם היה
 כמוז אבל לפיניו שם לא
 נמצא,

רבי עקיבא היינו ס"ק. דקתני^א הכשר מבוי צ"ש אומרים כו' ולא מפליג בין קצר לרחב: דרב אחי. מבוי פחות מארבעה טפחים חד מינייהו אית ליה דבארבעה ומארבעה ולמעלה פליגי אבל פחות מארבעה אין לר"ך כלום: ולא מסיימי. הי מינייהו אית ליה דרב אחי והי מינייהו לית ליה לדרב אחי והיינו דלמר לעיל [יב,] דרב אחי גופיה תנאי היא: לא רבי ישמעאל אמר דבר זה. מוחזק אני זו שהוא חכם ומעולם לא אמר דבר זה: לא אמרה **רבי עקיבא**. להאי הלכה כאותו תלמיד אלא לחדד את התלמידים שישימו לבם לתורה ויאמרו לפסול מלכד לפיכך שיצחו צפניהם: נראין איסורם. נראין דברי אותו תלמיד: **קנקנתום**. אדרמינ"ט: אסרה עלי. ולקמן מפרש: מחסר אוס אחס. וה' אלהים אמת אם תחסר אלי"ף הרי אתה מחריב. וידבר ה' אם תוסף את אחת ותכתוב וידברו נמצאת מחריב: דבר אחד יש לי. לקמן מפרש מאי קמהדר ליה: כפז שיכול למחות. וקנקנתום רישומו ניכר מאד: מאי קאמר ליה. רבי ישמעאל: ומאי קא מהדר ליה. רבי מאיר. אזהר ליה על חסר ויתר ומהדר ליה קנקנתום יש לי: קשיא שימוש אשימוש. דקאמר לעיל קמיה רבי ישמעאל שימש תחילה והכא תני איפכא: רבי עקיבא היה חריף טובא ולא מצי ר' מאיר למיסק אליביה: וגמר גמרא. משניות שקיבל מרבותיו: והדר אסא לקמיה דרבי עקיבא. שהיה חריף ולפלפל ולדקדק במה שלמד להשיב תשובות ומשניות זו על זו ולתנן: מוז מפרש סוטה. אפילו בספר תורה דקסבר אם צא למחוק לה מן התורה מוחזק: שצמדש. מגילה של כל סוטה וסוטה^ב: אין מגילתה כשירה כו'. סוטה שנכתבה מגילתה ואמרה טמאה אני ופטורה אין מגילתה כשירה לסוטה אחרת אלא מגילתה לשמה ולפירשת סוטה לחודה קא קפיד (שם). מאי קא"ל ומאי קא מהדר ליה. מאי קאמר ליה ר' ישמעאל דקא מהדר ליה ר"מ דבר אחד יש לי שטובה ויש לי שפחותה מנה ענין קנקנתום סוטה חסור ויתר (שם). כתב לגרש את אשתו. כמז לה גט (שם כ"ב).

ר"ע אומר על זה ועל זה נחלקו בו: ר"ע היינו תנא קמא איכא בינייהו^א דרב אחי ואיתמא רב יהואל ולא מסיימי תניא אמר ר"ע לא אמר ר' ישמעאל דבר זה אלא אותו תלמיד אמר דבר זה והלכה כאותו תלמיד הא גופה קשיא אמרת לא א"ר ישמעאל דבר זה אלמא לית הלכתא כוותיה והדר אמרת הלכה כאותו תלמיד אמר רב יהודה בה שמואל לא אמרה ר' עקיבא אלא^ב לחדד בה התלמידים ור"נ בר יצחק אמר נראין איתמר א"ר יהושע בן לוי כל מקום שאתה מוצא משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר"ע אינו אלא ר"מ ששימש את ר' ישמעאל ואת ר"ע^ג דתניא אמר ר"מ כשהייתי אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר כשבאתי אצל רבי עקיבא אסרה עלי איני והאמר רב יהודה אמר שמואל משום ר' מאיר כשהייתי לומד אצל ר' עקיבא הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר וכשבאתי אצל ר' ישמעאל אמר לי בני מה מלאכתך אמרת לי לבלר אני אמר לי בני הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא שמא אתה מחסר אות אחת או מיותר אות אחת נמצאת מחריב את כל העולם כולו אמרת לי דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו אמר לי וכי מטילין קנקנתום לתוך הדיו והלא אמרה תורה^ד וכתב^ה ומהה כתב שיכול למחות מאי קא"ל ומאי קא מהדר ליה הכי קא"ל לא מובעיא בחסירות ובייתרות [דלא טעינא] דבקי אנא^ו אלא אפילו מיחש לזבוב נמי דילמא אתי ויתבי אתגיה דדל"ת ומחיק ליה ומשוי ליה ר"ש דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו קשיא מועיקרא אתא לקמיה דר"ע ומרלא מצי למיסק אליביה אתא לקמיה דרבי ישמעאל וגמר גמרא והדר אתא לקמיה דר"ע וסבר סברא אלא אסרה אסרה קשיא קשיא תניא רבי יהודה אומר ר"מ היה אומר א לבל מטילין קנקנתום לתוך הדיו מפרשת סוטה ורבי יעקב אומר משמו^ז חוץ מפרשת סוטה שבמקדש מאי בינייהו אמר רב ירמיה למחוק לה מן התורה איכא בינייהו והני תנאי כי הני תנאי דתניא^ח אין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת אמר ר' אחי בר יאשיה אמר מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת אמר רב פפא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ת"ק התם אלא כיון דאינתיק לשום רחל תו לא הדרא מינתקא לשום לאה^ט אבל גבי תורה דסתמא מיכתבא הכי נמי דמחקינן אמר רב נחמן בר יצחק דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי אחי בר יאשיה התם אלא דאיכתיב מיהת לשום סוטה בעולם אבל גבי תורה דלהתלמד כתיבא הכי נמי דלא מחקינן ולית ליה לרבי אחי בר יאשיה הא דתנן^י כתב [גט] לגרש את אשתו ונמלך

ע"א זה וע"א זה נחלקו. לא שייך למימר הכא טעמיה דצ"ש אלא לאשמעינן דכיון דלמר ת"ק לא נחלקו בדיון הוא שיש לו להשיב ולומר נחלקו: ולא מסיימי. לא שייך כאן תנא דמחזק לטפוי קאמי כיון דליכא תנא דאפסקיה: לחדד בו את התלמידים. אין לפרש כמו צשאר דוכמי לידע אם ידעו להשיב על דבריו דמחזק שאמר שלא אמר ר' ישמעאל דבר זה מעולם היו יודעים שלא אמר^א כי אם לשבח: **קנקנתום**. פירש הקונטרס אדרמינ"ט ורש"ס פירש דקנקנתום היא קרקע ירוקה שקרין אותה וידריו"ל וכן צערין ור"מ נמי פוסק כן צמיקון ספר מורה דמותר לתת אדרמינ"ט לתוך הדיו לספר תורה לכולי עלמא דלא היינו קנקנתום וא"ת דנמסכת נדה (ד' יט.) תנן שחור כחרת ומפרש ס' התם חרמא דאושכפי וצפ"צ דגיטין (ד' יט.) קאמר דקנקנתום הוא חרמא דאושכפי אם כן משמע שהוא שחור ואילו וידריו"ל ירוקה היא ודומה לזכוכית ועל שם זכוכית נקראת וידריו"ל ולפי' הקונטרס ניחא ור"מ מפרש דלחר שטוחנים אותה יפה לתת לתוך הדיו או היא משמרת: **או מיותר את אחת**. כמו בראשית בראו ורבינו מאיר קבל מרבותיו כמו הוה על הוה (יחזקאל ו) שהטיל יו"ד על האחרון:

חו"ץ מפרשת סוטה. ור' ישמעאל שהיה אוסר בכל התורה כולה שמה היה דורש גזרה שוה מסוטה או כתיבה כתיבה או ג"ש אחרת אי נמי מדרבנן: **אבל תורה דסתמא בתיבא ה"נ דמחקינן**: משמע אע"ג דסוטה צעי כתיבה לשמה מוחקינן לה מן התורה ופימיה דלענין גט פסלין פרק שני דגיטין (סס:) גבי ההוא דשקל ספר תורה ויהייה לדעתיה דלמר רב יוסף למאי ניחוש לה אי משום כתיבת דאית בה צעינן וכתב לה לשמה וליכא וי"ל דרב יוסף לית ליה סברא דרב פפא דהכא אי נמי סבר לה כמאן דלמר אין מוחקינן לה מן התורה וא"ת והיכי מכשר הכא רב פפא צספר תורה אפילו למאן דצעי לשמה והא תנן בריש כל הגט (ס' ד' כד.) שמע קול סופרים מקרין איש פלוני מגרש פלונית פסול לגרש צו ומוקי לה צגמ' צסופרים העשוין להתלמד וספר תורה נמי חשיב לה הכא כעשוין להתלמד ומשמע דלכוליה תנאי אית להו ממני' דהתם מדפריך ולית ליה לר' אחא בר יאשיה הא דתנן וכו' וי"ל דלהתלמד דהתם לא נכתב כלל להכשר הגט אבל ספר תורה כותב צסתמא לדעת כן שאם ילטיכו ימחקו ממנה פרשת סוטה ומיהו קשיא דלגבי גט אפילו צענין זה פסול ולא חשיב לשמה דהא אפילו כתבו הסופר לשמה צלא צווי הצעל פסול לגרש צו דהא תניא צמי שחזו (ס' ד' עב.) כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה ונתנו לה הרי הוא פסול עד שישמעו קולו שאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו והתם פסול משום דלא חשיב לשמה ולא משום דצעינן שלמות כתיבתה חש"ו צגדול עומד על גבי אע"ג דלאו צני שלמות נינהו וי"ל דלעולם חשיב לשמה והתם פסול מדרבנן וגבי סוטה לא שייך לפסול מדרבנן א"ר צסוטה אין כהן שעליו לכתוב מקפיד אם יכתוב שום אדם לשמה שלא צרשמו ומסתמא ניחא ליה אצל גבי גט מסתמא לא ניחא ליה לצעל:

עשייה

תורה אור השלם

1. וכתב את האלה
 האלה הבדוק בספר
 ומוקדה אל מי הקדושים:
 במדבר ה' כג

לעזי רש"י

אדרמינ"ט. צבע שחור.

מוסף רש"י

לבלר. סופר (סוטה ב.).
 שמו אתה מחסר אות אחת. כגון א' וי' אלהים אמת (ירמיה א') או מיותר אות אחת. כגון נכאשת נכאו אלהים (סוטה ב.). דבר אחד יש לי. לקמן מפרש מאי משוה היא זו (שם). כתב שיכול למחות. ור' ישמעאל סבר מוחקינן לה מן התורה ולא צעי כתיבה לשמה ולפירשת סוטה לחודה קא קפיד (שם). מאי קא"ל ומאי קא מהדר ליה. מאי קאמר ליה ר' ישמעאל דקא מהדר ליה ר"מ דבר אחד יש לי שטובה ויש לי שפחותה מנה ענין קנקנתום סוטה חסור ויתר (שם). כתב לגרש את אשתו. כמז לה גט (שם כ"ב).

עב א ב מ מ"י פ"א מהל' תפילין הלכה ד ופ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופ"ד שם הלכה ט סמג עשין נד נה טו"ע י"ד סי' רע"א ע"ף ו:
עג ג מ מ"י פ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופ"ד הלכה ד והלכה י"א סמג ע"ד מ"י פ"ג מהלכות גירושין הלכה צ סמג שם ועשין כ טו"ע אה"ע סי' קל"א ע"ף צ:

רבינו הגנאל

א"ר עקיב' על זה ועל זה נחלקו. פי' בין על המבוי שיש [ב]אורכו מדי' אמות ולמעלה וכן על מבוי שהוא פחות מדי' אמות נחלקו בית שמאי ובית הלל, ואמרין תנא קמא סתם קאמר על כל מבוי, ור' עקיב' סתם אמר על כל מבוי מה בינייהו. ופרקינן דרב אחיילי נאיכא בינייהו דאמר למטה עד ארבעה, כלומר אם הוא מבוי שרוחב פתחו מארבעה טפחים ולמטה אינו צריך לא להו ולא קורה, ולא מסיימי. א"ר יהוש' בן לוי כל מקום שאהה מוצא משום ר' ישמעאל א' תלמיד אחד בפני ר' עקיב', אינו אלא ר' מאיר ששימש את ר' עקיב'. ואת ר' עקיב'. דתניא א"ר מאיר כשהייתי למד תורה אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו, וכשבאתי אצל ר' עקיב' אסרו עלי. איני והאמר משהיה דר"מ כשהייתי למד תורה אצל ר' עקיב' כו'. ואסיקנא לא קשיא מעיקרא אתא קמיה דר' עקיב' כיון דלא (אי)מצי למיסק אליביה, אתא לקמיה דר' ישמעאל גמר גמרא, והדר אתא לקמיה דר' עקיב' וסבר סברא. תניא ר' יהוד' אומר [ר'] מאיר היה אומר לכל מטילין קנקנתום, חוץ מפרשת סוטה שבמקדש, מפני שצריך למחוקה.